

In elke Waterspiegel vragen wij een columnist zijn of haar visie te geven op een actueel thema. Deze keer is dat Jos Peters.

Een kwart cent per emmer

Eens boetseerde een gletsjer stuwwallen in het midden van ons land. Meer dan 150.000 jaar later kennen we dat gebied als de Veluwe. Ik kom er graag: van de natuur genieten en wandelen over een onzichtbaar zoetwaterreservoir dat we nog nauwelijks benutten. Nederland heeft op landelijke schaal en op jaarbasis genoeg zoet water, echter niet overal en niet altijd. Bovendien wil het Rijk dat we ons voorbereiden op een stijgende vraag naar drinkwater. Aanvullende voorraden zijn nodig.

Waarom verder zoeken? Het ondergrondse Veluwemassief is als wateraccu bij uitstek geschikt. Het bevat tien keer meer zoet water dan het IJsselmeer. Druppels rivierwater die dat meer bereiken, zijn al na een paar maanden in de zoute Waddenzee. Nee, dan regendruppels die inzijgen op de Veluwe, die beginnen een ondergrondse reis van enkele eeuwen. Vroeger zagen vele het daglicht in meer dan 100 natuurlijke beken en gegraven sprengen. Nu dagzomen de meeste pas in de Flevopolders, de IJsselvallei en het rivierengebied. En in winputten van Vitens en van andere onttrekkers.

De wateraccu is leger dan lang geleden. Het is een hardnekkig misverstand dat dat zou komen door klimaatverandering. Dat is niet zo. De afgelopen eeuw nam de regenval alleen maar toe. Niettemin komt de Veluwe op jaarbasis ongeveer 200 miljoen kuub tekort. Waar is het water gebleven waarop de watermolens draaiden die we kennen van oude ansichtkaarten? Je kunt er maanden aan rekenen, met ingewikkelde computermodellen. Maar het kan ook op een half A4'tje. Verdamping blijkt de grootste boosdoener, veel groter dan grondwaterwinningen en drooglegging van Flevopolders samen.

Kortom, het lampje van de accu knippert, opladen is nodig. Misschien is het vloeken op de Veluwe, maar kappen van het naaldbos zou voldoende zijn. Dat bos verdampt jaarlijks evenveel water als het grootste waterbedrijf van Nederland levert in heel haar voorzieningsgebied. Eind 19de eeuw is vooral grove den aangeplant om 'woeste gronden te ontginen'. Die hadden we toen nog. Herman Rotermundt, werkzaam bij de toenmalige Veluwse Nutsbedrijven, pleitte meer dan 25 jaar geleden al voor verloofing: bosomvorming van naald- naar loofbos. Nog beter: herstel van zandverstuivingen en fraaie heidevelden. Roept boskap vragen op, nu Europa 2 miljard bomen wil planten? Er zijn andere opties. Uit afvalwater peuteren we energie, fosfaat, cellulose. Maar waarom doen we zo weinig met het steeds schonere effluent? Pas als we ook het water zelf opnieuw benutten, zijn we echt circulair. Het vasthouden van water past bovendien in alle omgevingsvisies.

Er is nog een optie. Bijna een eeuw geleden keken Amsterdammers verlekkerd naar het Veluwse grondwater. Uiteindelijk koos de hoofdstad voor infiltratie van rivierwater in duingebied langs de Noordzeekust. Later, in de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw, waren er plannen voor grootschalige infiltratie van rivierwater in het Veluwemassief. Laten we die nog eens afstoffen en schoeien op nieuwe leest: vergaand voorzuiveren en infiltreren in fraaie vennen hoog op de Veluwe. Met de kennis en inzichten van nu brengt dat biodiversiteit, water en natuur in vennen, beken en sprengen, en herstel van het historische watermolenschap. En, niet onbelangrijk, extra grondwaterbronnen voor drinkwater. Tot zover de baten. En de kosten? Stevig opladen met zeg 100 miljoen kuub per jaar kost een kwart cent per emmer, heel veel minder dan de huidige prijs van drinkwater. Ook lang geleden al was die een cent per emmer... een guldencent.

Jos Peters
Management Consultant Water Supply,
Royal HaskoningDHV